

РОЗДІЛ 13

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 165.742:316.42(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.57>

Ван Сяююй,
orcid.org/0009-0000-4841-9888
 кандидат філологічних наук,
 викладач факультету української мови
 Сичуаньського університету іноземних мов, Китай

МОТИВИ ЛЮБОВІ В МАЛІЙ ПРОЗІ ВАН МЕНА (王蒙) І ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА: ПСИХОАНАЛІТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ¹

MOTIVES OF LOVE IN THE SHORT PROSE OF WANG MENG (王蒙) AND VASYL SYMONENKO'S: PSYCHOANALYTIC INTERPRETATION

Стаття присвячена вивченню любовних мотивів в малій прозі Ван Мена і В. Симоненка. В аспекті психоаналізу розглянуто такі твори китайського та українського письменників як «Кленовий листок», «Хвильками звуки цитри», «Чистий струмінь» Ван Мена, «Вино з троянд», «Друг сімейства», «Кукурікали півні на рушниках...» В. Симоненка. У наведених творах автор виступає як вдумливий аналітик, котрий змальовує психологічну мотивацію своїх персонажів як «вчинок обернений в минуле». Звідси – фрейдівський, адлерівський, фроммівський, франклівський погляди зсередини, що характеризуються поширенням «едіпальної ситуації», «соціологічної адаптації», «феномену любові» та «індивідуального сенсу життя» людини. Втім, справжня велич Ван Мена і В. Симоненка, як прозаїків-психологів, полягає в тому, що вони зуміли розпізнати деструктивні зміни внутрішніх порухів душі людини та окреслити її глибинні межі світлої і темної сторони життя. У художній прозі психічне неусвідомлене як джерело пізнання характеру героя зводиться до наступного: феномен людської деструктивності в творчості письменників є ніщо інше, як спотвореною формою любові. Саме поняття «психоаналітична інтерпретація» виникло на межі глибинної психології і літературознавства. Воно хоч і не набуло стійкого термінологічного окреслення, однак із деякою періодичністю з'являється в літературознавчому дискурсі. У нашій інтерпретації «любовні мотиви» – це передусім психічний стан людини, що в емоційно-експресивній та композиційно-смісловій структурі тексту відображається як система рівнянь між авторовим «Я» і «наратором», «героєм» і «прототипом», світом «реальним» і «фіктивним». Крізь призму гуманістичного психоаналізу Е. Фромма, аналітичної психології К.-Г. Юнга у творах Ван Мена та В. Симоненка розглянуто перехід від однієї форми самоотождотчення героя, прототипа, наратора, автора до іншої, що викликає кризу ідентичності в любовних стосунках. Однак, з іншого боку, художній матеріал письменника ілюструє: любов – це зрілий життєвий орієнтир особистості, його духовно-моральна система цінностей і стійка світоглядна позиція.

Ключові слова: мотиви любові, психоаналітична інтерпретація, смисл життя особистості, любов, автор, герой, прототип, образи-символи.

The article is devoted to the study of love motives in the short prose of Wang Meng and Vasyl Symonenko's. In the aspect of psychoanalysis, the following works of Chinese and Ukrainian writers: "Maple Leafs", "The Sounds of waves of the Zither", "Clear Sound" by Wang Meng, "Wine from Roze", "A Friend of the Family", "Roosters crow on towels..." by Vasyl Symonenko. In the above-mentioned works, the author acts as a thoughtful analyst, who depicts the psychological motivation of his characters as "an act in the past". This leads to the Freudian, Adlerian, Frommic, and Franklin views from the inside, characterized by the spread of the "Oedipal situation", "sociological adaptation", "the phenomenon of love" and "individual sense of life" of the man. However, Wang Meng and Vasyl Symonenko's true eminence, as a psychologists prose writers is in the fact that they could see destructive changes in the human soul and subtly outline its limits of good and evil sides of life. In prose mental unconscious as a source of the character of the hero cognition is as follows: the phenomenon of human destructiveness in the writers creative activity is but a distorted form of love. The very term "psychoanalytic interpretation" arose on the verge of deep psychology and literary criticism. Although it has not acquired consistent terminology, it appears in literary discourse with certain regularity. In our interpretation, "love motives" are, first of all, the mental state of a person, which is represented by the emotionally expressive and compositional-semantic structure of the text as a system of equations between the author "I" and "narrator", "the character" and its "prototype", "real" and "fictional". Through the prism of humanistic psychoanalysis by E. Fromm, analytical psychology K. Hunga's, we have considered in Wang Meng and Vasyl Symonenko's works transition of the character, prototype, narrator, author from one form of self identification to another, which causes the crisis of identity in love relationships. However, on the other hand, the artistic material of the writer illustrates that love is the mature life orientation of the individual, his spiritual and moral system of values and steady outlook.

Key words: motives of love, psychoanalytic interpretation, the meaning of an individual's life, love, author, character, prototype, images-symbols.

¹ Університетський науково-дослідний проект (sisu202313)

Постановка проблеми зумовлена вивченням національних літератур китайського та українського народів – в нашому випадку малої прози Ван Мена (王蒙) і В. Симоненка – у маргінальному просторі світових комунікацій, що завдячує передусім міфологічній школі та індоєвропейському мовознавству. У цьому аспекті актуальним є пояснення збігів лейтмотивів, сюжетів, художніх образів і т.п. На основі цих об'єктів дослідження зародилася «ідея стадіальної єдності», висунута ще англійським етнографом Е. Тайлором, котрий спостеріг, що типологічно подібні явища різних народів виникають у найвіддаленіших куточках Землі. Звідси – ідея так званих всесвітньо-історичних стадій культурного розвитку. «У цьому процесі, – як слушно зауважив Ю. Лотман, – роль обміну культурними цінностями виглядає приблизно так: у систему з великою внутрішньою невизначеністю вноситься ззовні текст, який саме тому, що він текст, а не якийсь голий «зміст» (у значенні Жолковського, Щеглова), сам має внутрішню невизначеність, становлячи не упредметнену реалізацію певної мови, а поліглотичне утворення, що піддається низці інтерпретацій з позиції різних мов, внутрішньо конфліктне і здатне в новому контексті розкриватися зовсім новими змістами» [5, с. 208–209]. Однак, якщо йдеться про мотиви любові в малій прозі Ван Мена і В. Симоненка, то в підсумку «ідею стадіальної єдності» потрібно реалізовувати в системі архетипів – знаками нашої внутрішньої еволюції душі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Чимало сучасних літературознавців, зокрема О. Кіктенко, Я. Шекера, М. Федоренко, Я. Лисевич, Ван, Сяоюй, Го Юаньпен та ін. піднімали проблематику типологічних зв'язків творчості китайських та українських письменників, зокрема в аспекті психоаналізу. Звідси – фрейдівський, адлерівський, фроммівський, франклівський погляди зсередини, що характеризуються поширенням «едіпальної ситуації», «соціологічної адаптації», «феномену любові» та «індивідуального сенсу життя» людини.

Мета статті. Метою дослідження є виявлення спільних мотивів любові у малій прозі Ван Мена і В. Симоненка крізь призму психоаналітичної інтерпретації.

Виклад основного матеріалу. Світова художня література 60–70-х років ХХ ст. це не лише нові явища, напрямки чи естетичні тенденції, а передусім людинознавство у вимірах розуміння самої сутності людини, одним із головних

критеріїв якої є любов. Про вагомість цієї внутрішньої зрілості і плідності душі, яка надає сенс нашому життю, найбільш показово свідчить мала проза Ван Мена (王蒙) і В. Симоненка.

Вперше, що впадає в вічі, це те, що мотиви любові в творчості китайського та українського митців не відірвані від життя, відтак і їхній світ логоса не є проявом художніх експериментів, а самовираженням внутрішнього авторового «Я». Звідси органічно випливає дискурс любові, конотація якого витлумачується і в праці «Мистецтво любові» Е. Фромма. Адже виведена в поетичній візії Ван Мена і Василя Симоненка концепція людини сприймається сьогодні і через актуальне бачення її психологічної проблематики. Так американський психоаналітик Е. Фромм слушно зауважив: «Протягом кількох останніх поколінь концепція романтичного кохання у західному світі стала майже універсальною. Незважаючи на те, що в Сполучених Штатах міркування про шлюб як угоду все ще не зникли, більшість людей перебувають у пошуку «романтичного кохання», особистого переживання, що згодом приведе до шлюбу. Ця нова концепція любові значно посилила важливість *об'єкта*, порівняно з важливістю *функції*».

Із цим чинником щільно пов'язана інша риса, притаманна сучасній культурі. Уся наша культура ґрунтується на прагненні купувати, на ідеї взаємного обміну. Сучасна людина почувається щасливою, коли захоплено споглядає вітрини та купує все, що може собі дозволити, – за готівку або ж на виплат» [8, с. 23].

Це ж стосується і любовних стосунків між людьми, в яких домінує не важливість *функції*, а важливість *об'єкта* (напр. «Кукурікали півні на рушниках...» В. Симоненка), не важливість внутрішніх сердечних почуттів, а важливість професій чи соціального становища індивідуума (напр. «Чистий струмінь» Ван Мена).

Мала проза любовної тематики Ван Мена і Василя Симоненка написана передусім для молодих і енергійних людей. Адже це почуття глибокої сердечної прихильності у творчості китайського та українського письменників не позбавлене романтизму як світовітчуття, бо перевілюється в щось інше – у двоєдиний інструмент спорідненості душ героїв. Так, любов певною мірою зумовлена долею людини. У поетиці Ван Мена вона здебільшого промовляє мовою «почуттів» і «спогадів», а не мовою «вчинків». Наприклад, в оповіданні «Кленовий листок» головний герой зберігав п'ятдесят років гербарний листок з цього дерева як спомин про перше кохання у своєму житті.

«Він познайомився з нею під час осінньої прогулянки на природі, коли вони навчалися в університеті... Власне, вони навчалися на різних факультетах. Та всі любили співати, були учасниками хорового колективу, і їм так подобалося розкладати велике вогнище. Посидівши біля вогнища, вони ніби воскресали, заново народжувалися, і темрява витіснялася світлом. Особливо їм подобалися вірші великого поета А. Фена... І під час розставання вони вперше поцілувалися, і цей перший і єдиний поцілунок запав у їхнє серце, чистий і палкий, як сон, як вірш А. Фена. Відчуття цього першого поцілунку було неповторне. Хоч як би ви намагалися, але не зможете уявити всієї ніжності та чистоти цього поцілунку, багатозначності та поетичності. Тепер квіти розцвітають швидко й буйно, але квіт їхній опадає так само швидко. Листок за формою схожий на серце і, мабуть, повинен нагадувати серце дівчини» [1, с. 70].

Але доля розпорядилася інакше. Головний герой обзавівся іншою сім'єю, а його кохана жила своїм життям, періодично навідуючись до них. Цікаво, що дружина і донька не ставали на заваді тих відвідин. Але коли пропав гербарний листок з кленового дерева, то чоловік став підозрювати в цьому усіх своїх близьких і друзів. Згодом – заспокоївся. «Він збагнув одну істину: цей «подертий листочок клена» (слова дочки) не варто шукати. Це що, якась коштовність? Ні. Пам'ятка культури? Ні. Він про щось нагадує? Ні. Якщо його не знайде, то хіба це погано? Ні. Ні, двічі ні, тричі ні.

Речовина не зникає, а якщо і зникає, то знову з'являється, перетворившись, існує в іншій формі, це і є зникнення... А якщо ти щось утратив. То що значить – утратив? Воно не зникло, а ти його не знайшов, воно не повернулося до тебе, хтось його виніс або хтось десь забув. У будь-якому разі для декого це означає зникнення. Такі речі трапляються щодня.

Старе не йде, нове не приходить. Те, що загубив, не обов'язково шукати, а знайденому не обов'язково несамовито радіти. Це справжнє прозріння...» [1, с. 72–73].

У цьому лабіринті життя правдива любов має «розумну долю», тому варто захоплюватися не її «прекрасною казкою», а її «прекрасною реальністю».

До такої думки головного героя з оповідання «Кленовий листок» Ван Мена спонукала інша етнокультурна ментальність, відмінна від європейської – китайська, яка тяжіє до сенсорно-раціональних злагоджених культур, українська ж – до інтуїтивно-етичних. Звідси відмінності сприй-

няття феномену любові. Далекосхідне розуміння інтимних почуттів людини щільно пов'язане з баченням долі як життєвого шляху Дао; останній дає відповідь на екзистенційні питання. Що важливіше в любові – холодний розум чи теплі почуття; піклування чи бажання?! Хто дорожчий – людина, котра йде поруч із тобою в житті й долає всі труднощі, чи людина мрій і сподівань?

Любов – це самовдосконалення особистості, яка проходить через доленосну «жертву егоїзму» до найбільш повного розкриття своєї віри й душевних порухів, тобто віднаходження цілісності жіночого (Інь) і чоловічого (Ян) начал. Інакше кажучи, доля наливає в чашу життя людини стільки позитивної енергії, скільки вона заслуговує на своєму шляху Дао.

Зрештою, подібні екзистенційні ідеї простежуються і в поезиці малої прози В. Симоненка. Приміром, оповідання «Кукурікали півні на рушниках...», де головна героїня – молода дівчина Ониська – глибоко була закохана у Віктора. Однак її розум взяв гору над почуттями і вона відмовила йому, коли той прийшов свататись.

«Вони довго сиділи вдвох у хаті і мовчали. Кукурікали півні на рушниках, і од їхнього мовчазного співу дзвеніло у вухах.

– То що ж ти скажеш мені, Онисько? – здалеку хлопнув тривогою Вікторів голос.

– А ти в мене нічого не питав.

– Ти ж знаєш, чого я тут. – Він дивився так благально і винувато, що в неї все тіло сповнилося лінивою жагою.

– Ти ще не втоптав стежки і до моїх воріт, а вже стукаєш у серце, – струснула з себе млявість.

– Але ж ти кохаєш мене...

– Звідки ти знаєш? – насмішкувато підвела очі.

– Про це говорить усе село...

– Але одна людина цього не говорить...

Віктор немов уперше побачив її.

– І ти осоромиш мене на все село? – зразу ж збагнув безглузду жалюгідність свого запитання.

– Який ти, Вікторе, – не слова, а сльози текли з її вуст. – Іди звідси геть і можеш набрати на грядці скільки завгодно гарбузів... Одного тобі мало, бери цілий віз і годуй ними свою пиху...

Він пішов згорбившись, ніби й справді ніс на своїх плечах підводу гарбузів.

Ониська ридала над вишиванням» [6, с. 18].

Як бачимо, здоровий глузд у дівчини домінує над теплими почуттями, тому вона не захоплюється своєю вимріяною «прекрасною казкою», а «прекрасною реальністю». Адже егоїзм і пихатість Віктора, якого вона кохає, став би на заваді її жіночому щастю в майбутньому шлюбному житті.

Тому відмова Ониськи вийти заміж за Віктора сприяє її подальшій «розумній долі». З цього приводу пригадуються слова Лао-Цзи, котрий сказав: «Ми ніколи не зможемо змінити напрямок вітру, але в наших силах поставити потрібні вітрила».

Відтак динаміка любові Віктора з оповідання «Кукурікали півні на рушниках...» В. Симоненка перебуває під непосильним тягарем егоїзму і комерційного матеріалістичного мислення людини. Адже хлопець дивиться на свою обраницю як на «товар», відчужений від неї самої. Для його «екзистенційного Я» стає не власна сутність людини, а попит і пропозиція: уміння «подати себе» і найдорожче «продати». Звідси – взаємопов'язані причини нарцисизму, законсервовування в «мертвий предмет» любові з накопичувальною «установкою «мати» (Е. Фромм), зумовлений «жагою примноження» і «культу споживання» [див.: 7].

Так В. Симоненко в оповіданні «Кукурікали півні на рушниках...» у кінцевому результаті волів не соціологізувати людину, а одухотворити.

Відповідні думки й екзистенційні пошуки його героїв мають художні паралелі і в новелі «Хвильками звуку цитри» Ван Мена. Сюжет на перший погляд доволі простий. Головний герой випадково зустрів Се Лінь – відому перекладачку свого кумира і улюбленого письменника Тургенєва – і волів з нею познайомитися, але окрім озера Лютні, яке, на думку героя, доречніше назвати озером Цитри, вона нікого довкола себе не помічала. Але з плином часу опісля його успішної доповіді з питань культури в міськомі, Се Лінь сама підійшла і скромно й водночас вимогливо сказала:

«– Надалі розраховуйте на мене як вважатимете за потрібне...»

І вона пішла, ширячи довкола елегантність і гречність. І знову ніби тихо затремтіли струни цитри. «Вона, здається, і не впізнала мене», – подумав він з прикрістю.

Але опанував себе і далі пив чай з представниками старшого покоління за своїм столом» [2, с. 76].

Ось так закінчується новела «Хвильками звуку цитри» Ван Мена.

Аналізуючи «феномен перенесення» Се Лінь щодо «психічної реальності», можна спостерегти, що він тісно пов'язаний з одними і тими ж особистісними та соціальними мотиваційними діями, які можна звести до відомого вислову: «концентрація – запорука успіху». Ця думка абсолютизується в творі Ван Мена. Утім стає зрозуміло, що «концентрація на улюбленій праці» хоч і є запорукою успіху, але стає на заваді особи-

стісному щастю, любові. Звідси – психологічна модель індивідуального і соціального характерів персонажів, яка у художній прозі письменників нової китайської літератури ґрунтується на розкритті нових типів особистості, притаманні «перехідному суспільству», охарактеризованому Д. Рісменом як «одинокий натовп». У новелі Ван Мена архетип «озера», плюскіт хвиль якого нагадують звуки цитри, варто інтерпретувати як символ спокійного й гармонійного життя людини.

Цей кульмінаційний момент є ключем до розуміння Ван Менів ідеалу «цілої людини», що містить у собі злагоджену єдність особистого почуття та громадського обов'язку. Іншими словами – феномен цілісної сутності психіки людини, що, за К.-Г. Юнгом, прийнято називати Самістю. Кожний фрагмент твору ставить проблеми: суспільство–особа–любов. Автор не засуджує поведінки своїх героїв, а лише проникливо аналізує їх настрої і помисли.

Подібну символізуючу функцію прояву індивідуального і соціального характеру виконує колективне неусвідомлене Над-Я головного героя й у творі «Друг сімейства» В. Симоненка. Це розповідь про безнадійно закоханого хлопця, котрий, довірившись приятелю по роботі, воліє вийти із лабіринту своїх заплутаних почуттів. Але за безглуздим збігом обставин його друг і кохана дівчина одружуються, а убитого горем героя взяло за живе. Утім, час лікує всі рани – і згодом він стає другом їхньої сім'ї, а украденому щастю приходить кінець. У кінцевому результаті чоловік погрожує дружині розлученням. «Але хай тільки спробує! На профспілкових зборах – а без них не обійдеться! – виступлю і скажу, що він за людина. І не подивлюся на те, що він мій друг» [6, с. 59].

На такій ентузіастичній ноті колективної суспільної свідомості, характерної для тогочасних радянських реалій, закінчується твір.

Таким чином, можна з більшою чи меншою мірою доказовості говорити про те, що близькість психіки та світогляду між героями творів українського та китайського митців нерозривно пов'язані з вузлами «колективного неусвідомленого» [див.: 9]. За К.-Г. Юнгом ця універсальна психічна інстанція розвивається не індивідуально, а передається за спадковістю. Вона складається із одвічних образів, архетипів, які характерні для кожного народу в усі часи та у будь-яку епоху, так би мовити стосується людства в цілому.

Ідеалізація, химерна ірреальність любовних відчуттів людини простежується в новелі «Чистий струміль» Ван Мена. Так героїня заради вимріяного в своїй уяві образу композитора Лю Цзюньлі

на якусь мить відмовляється від свого індивідуального люблячого Я, стаючи рабинею ідеалу. Адже сама спонтанність емоцій, позбавлена реальності, не може бути запорукою істинної любові, за допомогою якої людина здатна подолати прірву власної самотності і відчуженості.

«Він мав душу великого митця. Довершеність і сила, ритм і гармонія його музичних творів затоплювали, здавалося, все її єство. І не тільки її, а й багатьох молодих сучасників (що й зовсім дивовижно). Музика його зачаровувала, особливо її колишню, таку мрійливу. Серед музики Лю Цзюньлі вона й сама ніби ставала мелодією, що линула у чарівні, казкові світи.

Атож, вона не з талановитих, проте непогано грає і співає. Не витримала іспиту в консерваторію, зволікала зі вступом у технологічний» [3, с. 78].

Мотив любові в прозі Ван Мена, пройнятий гуманістичною психологією, носить актуальний характер і в сучасних умовах нашого суспільства. Так новела «Чистий струмінь» визначається соціальною спрямованістю і втілює головний код адлерівської психології, суть якої полягає в тому, що людина є єдиним неподільним і окремим організмом – Ното politikon (звір суспільний за Аристотелем), а розвиток її динамічної природи залежить передусім від соціально-культурного середовища. Тому і своїй концептуальній теорії австрійський психоаналітик дав назву «індивідуальна психологія», оскільки латиною *individuum* означає неподільний.

Загалом теорія особистості А. Адлера, що ґрунтується на базових поняттях фіктивної телеології, комплексу меншовартості, соціальної компенсації, суспільного інтересу, стилю життя, креативного «Я» і т. п., віднаходить своє відображення в новелі «Чистий струмінь» Ван Мена, де автор важливу роль приділяє ідеалізованій установці своїй героїні, для якої музика рівноцінно гамлетівському «бути чи не бути». У творі порушуються проблеми любові невротичного характеру, а саме: ілюзорне світосприйняття, комплекс меншовартості, соціальна компенсація і негативне перенесення.

Подібне психоаналітичне «прочитання» художньої прози у вимірі антропології любові можна віднайти і в творчості В. Симоненка, яка настільки є оригінальною, що, акцентуючи на феномені одних неусвідомлених психічних процесів персонажів, мимоволі випускаєш з уваги інші. Тому важливо комплексно й системно підійти до проблеми. Із цього приводу можемо навести слушні міркування Ф. Б. Сімона про те, що «психоаналіз знаходиться не деінде, як у просторі інтимних комунікацій» [4, с. 8].

Тим творчим «простором інтимних комунікацій» між персонажами в прозовій творчості В. Симоненка є оповідання «Вино з троянд», що містить символічний смисл внутрішньої правдивої любові і щастя людини. Головну проблематику твору можна виразити словами Конфуція, котрий сказав: «Щастя – це коли тебе розуміють, велике щастя – це коли тебе люблять, але правдиве щастя – це коли любиш ти».

«– Мені багато кажуть, що я гарна і тому мене люблять. (...) Хіба моя врода – це я? (...) Я хочу, щоб хтось полюбив мене, а не мою красу...» [6, с. 14–15], – говорила головна героїня з оповідання «Вино з троянд» В. Симоненка Ольга Андрієві, який був таємно закоханий у неї. Незважаючи на фізичні вади хлопця, адже він був кульгавим горбанем, дівчина саме йому надала перевагу серед усіх залиціальників до неї. Тому що відкрила в ньому красу люблячої душі. Будучи добродушним квітником, Андрій часто розказував чужим дітям як пахнуть квіти і перешіптуються із зорями.

«Квіти люблять щасливих. У нас від нещастя вони не в'януть, а плачуть. Ви бачили, скільки вранці на них роси? Ото їхні сльози. Хто росяного ранку знайде незаплакану квітку, той буде дуже щасливий» [6, с. 13–14], – казав Андрій.

Психодинаміку любові своїх головних персонажів письменник розкриває в цілком романтичному ключі за допомогою несподіваного символічного сюжетотворення. Суголосні ідеї певних міркувань можна знайти і в малій прозі Ван Мена, утім на відміну від українського митця любовні переживання його героїв більш опосередковане колективним неусвідомленим. Це обумовлено передусім ментальною різноманітністю Західної і Східної культур.

Висновки. На прикладі дослідження малої прози Ван Мена і В. Симоненка можемо стверджувати, що антропологічні виміри творчості українського та китайського письменників, а саме мотиви любові, перебувають у міжкультурному діалозі народами Заходу і Далекого Сходу. Такі художні паралелі пов'язані передусім із типізацією наукового матеріалу, що передбачає момент відбору потрібної «психологічної породи», яка має міжкультурний та позачасовий характер.

З погляду психоаналізу порівняльна характеристика творів «Кленовий листок», «Хвильками звуки цитри», «Чистий струмінь» Ван Мена, «Вино з троянд», «Друг сімейства», «Кукурікали півні на рушниках...» В. Симоненка дає можливість пізнати різноманітні світоглядно-культурні моделі характеру людини. В основі творів

китайського та українського митців порушено художньою фікцією і реальністю, що оприявлюють проблему любові, а також співвідношення між «обличчя тексту».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ван Мен. Кленовий листок / Перекл. з кит. В. Урусов. *Всесвіт*. Спецвипуск: Альманах китайської літератури. 2010. С. 70–74.
2. Ван Мен. Хвильками звуки цитри / Перекл. з кит. Я. Лисевич, Ю. Сорокін. *Всесвіт*. Спецвипуск: Альманах китайської літератури. 2010. С. 74–76.
3. Ван Мен. Чистий струмінь / Перекл. з кит. Я. Лисевич, Ю. Сорокін. *Всесвіт*. Спецвипуск: Альманах китайської літератури. 2010. С. 78–79.
4. Кьонінг К, Сімон Ф. Б. Між кушеткою і одностороннім дзеркалом. *Системна терапія для психоаналітиків – психоаналіз для системних терапевтів. Діалог*. Ів.-Франківськ: «Місто НВ», 2006. 144 с.
5. Лотман Ю. До побудови теорії взаємодії культур (семіотичний аспект). *Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія* / За заг. ред. Д. Наливайка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 195–210.
6. Симоненко В. Півні на рушниках: Оповідання, щоденник. Упоряд., автор вступ. статті М. Ільницький. Львів: Каменяр, 1992. 91 с.
7. Фромм Е. Мати або бути? Пер. з англ. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. 305 с.
8. Фромм Е. Мистецтво любові. Пер. з англ. В. Кучменко. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с.
9. Юнг К.-Г. Психологія несвідомого. Пер. з англ. Стефанчук І., Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2022. 404 с.